

GYS

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

GÖREVDE YÜKSELME

SINAVLARINA HAZIRLIK

KONU ANLATIMLI - SORU BANKASI

MEMURLUK

Soruların çözümlerine, kitabın baskı tarihinden sonraki güncellemelere ve konulardaki ek formlara erişebilmek için QR kodu okutunuz.

Komisyon

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI GÖREVDE YÜKSELME SINAVLARINA HAZIRLIK KONU ANLATIMLI SORU BANKASI MEMURLUK

ISBN 978-625-6890-14-5

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

2. Baskı: 2025, Ankara

Yayın-Proje: Pegem
Dizgi-Grafik Tasarım: Tolga Durğun
Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: yayinevi@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

ÖN SÖZ

Değerli Okuyucularımız,

“MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI GÖREVDE YÜKSELME SINAVLARINA HAZIRLIK KONU ANLATIMLI SORU BANKASI” kitabımız, 2023 yılı “Millî Eğitim Bakanlığı Merkez ve Taşra Teşkilatı Görevde Yükselme Sınav Başvuru Duyurusu” dikkate alınarak, alanında uzman yazar komisyonumuz tarafından hazırlanmıştır. Sınava girecek olan adaylarımızın, yayınımda bulunan mevzuat konularında yer alan Ek Form veya Örnek Formlara (<http://www.mevzuat.gov.tr/>) internet adresinden ilgili Kanun, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Kanun Hükmünde Kararname, Yönetmelik, Tebliğ vb. içeriklerinden erişebileceğinizi belirtiriz. Yayınımdaki konularda teorik çerçeve net bir şekilde çizilmiş, çözümlü ve cevaplı testler ile pratiğe ilişkin çok sayıda örneğe yer verilmiştir. Anlatılan konuların zihinde somutlaşması için konuların arasına yazar notları, şemalar ve tablolar da eklenmiştir. Bölümlerde, daha önceki sınavlarda sorulmuş olan soru ve çözümler ilgili konuların arasına yerleştirilmiştir. Okuyucuların toplam iş yükü gözetilerek, öz ve net bilgilerden uzaklaşmadan, güncel ve çalışmalarını pekiştirecek yöntemleri sunmak amacıyla özenle hazırlanan bu yayınımda sınava hazırlanan siz değerli okuyucularımıza katkı sağlamasını diliyoruz. Kitaba ilişkin sorularınızı yayinevi@pegem.net adresine e-posta yoluyla ya da 0538-5949240 numaralı telefona WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır.

Bilindiği üzere, 4/07/2018 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 477 Sayılı Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’de (KHK), Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne yönelik “Bakanlar Kurulu, Başbakan” ibarelerine yönelik düzenlemeler yer aldı. Söz konusu düzenlemeyle;

“Yürütme maddeleri

MADDE 72 – (1) Yürürlükte bulunan kanun ve kanun hükmünde kararnameler ile 10/5/2018 tarihli ve 7142 sayılı Kanuna dayanılarak yürürlüğe konulan kanun hükmünde kararnamelerin yürütme maddelerinde Bakanlar Kurulu ve bakanlara yapılmış olan atıflar Cumhurbaşkanına yapılmış sayılır.

PEGEM Akademi Yayıncılık

1. Grup: Memur unvanı için:

SIRA NO	KONULAR	SORU SAYISI
1	Türkçe ve Dil Bilgisi	6
2	İnsan Hakları ve Demokrasi	2
3	Türk İdare Sistemi	2
4	Protokol Kuralları	2
5	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	4
6	Genel Kültür	5
7	T.C Anayasası (Genel esaslar, Temel ve Ödevleri, Devletin Temel Organları)	6
8	657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu	6
9	1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu	6
10	222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu	4
11	652 Sayılı Millî Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK	1
12	5442 Sayılı İl İdaresi Kanunu	3
13	4982 Sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu	3
14	Bunlara bağlı mevzuat; Millî Eğitim Bakanlığı Personelinin Görevde Yükselme, Unvan Değişikliği ve Yer Değiştirme Suretiyle Atanması Hakkında Yönetmelik Millî Eğitim Bakanlığı Aday Memurların Yetiştirilmelerine İlişkin Yönetmelik Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmenlerin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği Millî Eğitim Bakanlığı Personelinin İzin Yönergesi	10
TOPLAM		60

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM:	Türkçe ve Dil Bilgisi	1
2. BÖLÜM:	İnsan Hakları ve Demokrasi	53
3. BÖLÜM:	Türk İdare Sistemi	86
4. BÖLÜM:	Protokol Kuralları	96
5. BÖLÜM:	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	109
6. BÖLÜM:	Genel Kültür	207
7. BÖLÜM:	Türkiye Cumhuriyeti Anayasası	253
8. BÖLÜM:	657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu	301
9. BÖLÜM:	1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu	347
10. BÖLÜM:	222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu	362
11. BÖLÜM:	652 Sayılı Özel Barınma Hizmeti Veren Kurumlar ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname	374
12. BÖLÜM:	1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (MEB'e İlişkin Hükümler)	378
13. BÖLÜM:	4982 Sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu	390
14. BÖLÜM:	5442 Sayılı İl İdaresi Kanunu	398
15. BÖLÜM:	Millî Eğitim Bakanlığı Personelinin Görevde Yükselme, Unvan Değişikliği ve Yer Değiştirme Suretiyle Atanması Hakkında Yönetmelik	412
16. BÖLÜM:	Millî Eğitim Bakanlığı Aday Memurların Yetiştirilmelerine İlişkin Yönetmelik	423
17. BÖLÜM:	Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmenlerin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği	432
18. BÖLÜM:	Millî Eğitim Bakanlığı Personelinin İzin Yönergesi	449

YAPI BİLGİSİ

KÖK

Sözcüğün bütün ekler çıkarıldıktan sonra kalan anlamlı en küçük parçasına kök denir.

İyi - lik-te kes - inti-ler

kök ekler kök ekler

taşı - ma-cı-lık yaş - a-y-acak

kök ekler kök ekler

Pür Dikkat

Sözcükteki ekler çıkarıldıktan sonra kalan parçanın, sözcüğün bütünüyle de anlamlı bir ilişkisi olması gerekir.

Örnek

Balta sözcüğünde "bal" ile "balta" arasında hiçbir anlam ilişkisi olmadığına göre "balta" sözcüğü kök hâlinindedir.

Türkçede kökler, isim ve fiil olmak üzere iki türdür.

İsim Kökleri

İş, oluş, hareket bildirmeyen köklerdir.

- kaş, göz, simit, balık, kart, insan, kum...

Fiil Kökleri

Varlıkların iş ve hareketlerini dile getiren köklerdir.

- gel-, git-, sil-, kız-, at-, kaç-, art-...

EKLER

Tek başına anlamı olmayan, eklendiği sözcüklerin anlamını, türünü değiştiren ya da cümledeki görevini belirleyen ses birlikleridir. İki temel ek ayrımı vardır:

Yapım Ekleri

Eklendiği sözcüklerin anlamını bazen de türünü değiştiren eklerdir. Bu ekler, isim (ad) ya da fiiller (eylem) eklenerek onlardan yeni isimler ve fiiller türetmeye yararlar. Bu nedenle yapım eki almış sözcük, yapı bakımından "türemiş sözcük" kabul edilir. Yani yapım eki alan sözcükler gövde durumuna geçer.

Örnek

- göz + cü = gözcü

isim isimden isim isim
kökü yapım eki

göz + le - = gözle -

isim isimden fiil fiil
kökü yapım eki

sev - + gi = sevgi

fiil fiilden isim isim
kökü yapım eki

sev - + in = sevin -

fiil fiilden fiil fiil
kökü yapım eki

İsim Yapım Ekleri

İsimden İsim Yapan Ekler

İsim kök ve gödelerine gelerek isim türeten eklerdir.

Örnek

bencil, başak, genişçe, irice, gözenek, Türkçe, Arapça, çöplük, arsız, kitapçık...

Fiilden İsim Yapan Ekler

Fiil kök ve gövdelerine gelerek isim türeten eklerdir.

Örnek

bitkin, durak, yıkıcı, saygı, anıt, yazı, üzüntü, bilinç, kıyım, eğitmen...

Fiil Yapım Ekleri

İsimden Fiil Yapan Ekler

İsim kök ve gövdelerine gelerek fiil türeten eklerdir.

- AB'nin genel merkezi Belçika'nın başkenti **Brüksel**'dir. Parlamento merkezi Strazburg ve Lüksemburg'dadır. Adalet Divanı merkezi ise Lüksemburg'dur.
- **Norveç, İsviçre ve İzlanda** AB'ye üye değildir.
- AB'nin bayrağı mavi zemin üzerindeki 12 sarı yıldızla temsil edilen bayraktır.
- AB'ye üye olma kriterleri **Kopenhag Siyasi Kriterleri** ve **Maasricht Ekonomik ve Mali Kriterleri**'dir. (1993).
- AB'nin fikir babası **John Monnet**'tir.
- AB'nin yönetim merkezleri **Brüksel, Strazburg ve Lüksemburg**'dadir.
- Avrupa para birimi, EURO 1999 yılında yürürlüğe, 1 Ocak 2002'de de dolaşıma girmiştir. Üye ülkelerden **Danimarka ve İsveç** EURO'ya geçmemişlerdir.
- AB Anayasası **Lizbon Antlaşmasıyla** kabul edildi.
- AB serbest dolaşım antlaşması **Schengen Antlaşması**'dır. İrlanda AB'ye üye olmasına rağmen Schengen'e üye değildir.
- Avrupa Birliği üyesi olmamasına rağmen, **İzlanda, Norveç, İsviçre ve Lihtenştayn** vatandaşları Schengen Bölgesi'nde serbestçe seyahat etme hakkına sahiptir.
- AB Dönem Başkanlığını (6'şar aylık dönemler hâlinde);
1 Ocak – 30 Haziran 2022 tarihleri arasında **Fransa** yürütecektir.
1 Temmuz – 31 Aralık 2022 tarihleri arasında **Çekya** yürütecektir.
- Aday ülkeler; **Türkiye, Karadağ, Sırbistan, Kuzey Makedonya, Arnavutluk**'tur.
- Aday ülkeler Kuzey Makedonya ve Arnavutluk'la katılım müzakerelerine 2019 Haziran'da başlama kararı alındı.
- Potansiyel aday ülkeler; **Bosna Hersek ve Kosova**'dır.
- AB Merkez Bankasının merkezi **Frankfurt**'tadır.

3. AVRUPA KONSEYİ (CE)

- Avrupa Konseyi'nin oluşturulması fikri, İkinci Dünya Savaşı'ndan maddi ve manevi büyük kayıplarla çıkan Avrupa'da bir daha aynı trajedilerin yaşanmamasını sağlamak amacıyla ortaya, 5 Mayıs 1949'da 10 Avrupa ülkesi; Belçika, Danimarka, Fransa, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İsveç, İtalya, Lüksemburg

ve Norveç Avrupa Konseyi'ni kuran anlaşmayı imzalamışlardır.

- Avrupa Konseyi'nin merkezi **Fransa'nın Strazburg** kentindedir.
- Türkiye ve Yunanistan, Avrupa Konseyi'ne kurucu üye sıfatıyla katılmışlardır.
- Avrupa Konseyi çerçevesinde imzalanan **1950 tarihli Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi** (Türkiye 1950'de imzaladı ve 1954'te de onaylamıştır.) 1 Kasım 1998'de yürürlüğe giren 11 nolu protokol ile değiştirilmiştir. Bu değişiklik ile; **Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi** isimli bir mahkeme kurulmuştur.
- Sözleşmede tanınan hak ve hürriyetleri, sözleşmeyi imzalayan bir devlet tarafından ihlal edilen kişiler, bu devlete karşı, bu mahkemeye "bireysel başvuru" denen bir usulle başvurabilir. Yalnız kişinin mahkeme açabilmesi için kendi ülkesinde hakkını arama gerekmektedir. Kişi iç hukuk yollarını tükettikten sonra 6 ay içinde yazılı olarak **Strazburg**'ta bulunan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurmalıdır. Bu mahkemenin müeyyidesi tazminat ödemekten ibarettir. Yani başka türlü yaptırım gücü bulunmamaktadır.

4. KUZEY ATLANTİK ANTLAŞMASI (NATO)

- II. Dünya Savaşı sonrasında Batılı ülkeler ile Sovyetler Birliği arasındaki anlaşmazlıkların bir uzantısı olarak kurulmuştur. Soğuk Savaş Dönemi'nde başını Sovyetler Birliği'nin çektiği Doğu Bloku'na karşı; başını ABD'nin çektiği batılı ülkeler tarafından kurulan güvenlik örgütüdür.
- 4 Nisan 1949'da Fransa, İngiltere, İtalya, Portekiz, Norveç, Danimarka, Belçika, İzlanda, Hollanda, Lüksemburg, Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'nın katılımı sonucu, toplam 12 ülkenin imzaladıkları bir antlaşma ile kurulmuştur.
- **1952 yılında Türkiye ve Yunanistan**, 1982 yılında da İspanya örgüte üye olmuşlardır.
- 2020 itibarıyla 30 ülke NATO üyesidir.
- En son üye olan ülke **Kuzey Makedonya**'dır (2020).
- Örgütün merkezi **Brüksel**'dir. En yüksek organı **Askerî Komitedir**.
- Türkiye 18 Şubat 1952 tarihinde resmen girmiştir. Türkiye'nin 1950 yılında girdiği Kore Savaşı NATO'ya girmesini kolaylaştırmıştır.
- Antlaşma metninin 5. maddesine göre taraflar, Kuzey Amerika'da veya Avrupa'da içlerinden bir veya

I. 1982 ANAYASASI'NIN GENEL ÖZELLİKLERİ

1982 Anayasası, 1961 Anayasası gibi başlangıç metni ile başlar. 177 madde, 21 geçici madde ve 7 kısımdan oluşur.

- ✓ Genel esaslar, temel hak ve hürriyetler, Cumhuriyetin temel organları, mali ve ekonomik hükümler, çeşitli hükümler, geçici hükümler ve son hükümlerden oluşur.
- ✓ Başlangıç metni ve hükümler anayasa dahilidir; ancak **madde kenar başlıkları** anayasa metnine dahil değildir.
- ✓ Anayasanın 4. maddesine göre, ilk üç madde değiştirilemez ve değiştirilmesi dahi teklif edilemez.

1982 Anayasası Başlangıç İlkeleri

- ▶ Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlılık
- ▶ Atatürk milliyetçiliği
- ▶ Atatürk medeniyetçiliği
- ▶ Çağdaş medeniyetlere ulaşma azmi
- ▶ Millî egemenlik
- ▶ Millî menfaatin üstünlüğü
- ▶ Anayasanın ve hukukun üstünlüğü
- ▶ Hürriyetçi demokrasi
- ▶ Kuvvetler ayrılığı
- ▶ Yurtta sulh, cihanda sulh ilkesi
- ▶ Türk varlığının devleti ve ülkesiyle bölünmezliği
- ▶ Laiklik ilkesi ve kutsal din duygularının devlet işlerine ve politikaya kesinlikle karıştırılmayacağı
- ▶ Her Türk vatandaşının temel hak ve hürriyetlerden yararlanacağı

II. 1982 Anayasası'nın Genel Esasları

Madde 1. Devletin şekli: "Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir."

- ✓ Devletin yönetim şeklini ifade eder.
- ✓ Egemenliğin bir kişiye veya zümreye değil, toplumun tümüne ait olduğu bir devleti ifade eder.

Madde 2. Cumhuriyetin temel nitelikleri sayılmıştır: "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde *insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir.*"

a. İnsan Haklarına Saygılı Devlet

- ✓ 1961 Anayasası'nda **insan haklarına dayanan devlet ibaresi kullanılırken, 1982 Anayasası'nda insan haklarına saygılı devlet ifadesi kullanılmıştır.**

b. Atatürk Milliyetçiliğine Bağlı Devlet

- ✓ Milliyetçilik ilkesi 1924 Anayasası'nda 1937 yılında yapı-

lan değişiklikle **ilk kez** yer almıştır.

- ✓ **1961 Anayasası** milliyetçilik yerine millî devlet ifadesini kullanmıştır. 1982 Anayasası'nda da Türk devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkesin Türk olduğu belirtilerek **subjektif millet** anlayışı benimsenmiştir.
- ✓ Atatürk milliyetçiliği, "İrk, din, dil ayrımı yapılmaksızın, Türk vatan ve milletinin bölünmez bir bütün olduğu, Türk devletine vatandaşlık bağıyla bağlı olan herkesin Türk sayılması gerektiği temel fikrine dayanır.

c. Laik Devlet

- ✓ Laiklik kavramı **din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılmasının yanında din hürriyetini de kapsamaktadır.**

Din ve devlet işlerinin bir ülkede ayrı sayılabilmemesinin şartları şunlardır:

- ✓ Resmî bir devlet dininin bulunmaması
- ✓ Devletin, bütün dinlerin mensuplarına eşit davranması,
- ✓ Din hizmetlerinin bir kamu hizmeti olarak görülmesi,
- ✓ Din kurumları ile devlet kurumlarının ayrılmış olması,
- ✓ Devlet yönetiminin din kurallarından etkilenmemesi.

İnanç ve vicdan hürriyeti: Herkesin dilediği inanç ve kanaate sahip olmasıdır. Mutlak, sınırsız bir hürriyettir.

İbadet hürriyeti: Kişilerin inandıkları dinin ibadet, ayin ve törenlerini serbestçe yerine getirebilmesidir. İbadet hürriyetinin kötüye kullanılması yasaktır. Mutlak değil nispidir.

- ✓ Laiklik ilkesi 1924 Anayasası'nda 1937 değişikliği ile ilk kez Anayasada yer almıştır.

1924 Anayasası'nda **1928'de yapılan değişiklikler şöyledir:**

- ✓ Devletin dininin **İslam olduğu ifadesi anayasadan çıkarılmıştır** (Laikliğin ilk adımıdır).
- ✓ And metninde yer alan **vallahi kelimesi çıkarılmıştır.**
- ✓ Meclisin yetkileri arasında sayılan şeri hükümleri uygulama kuralı kaldırılmıştır.
- ✓ Ayrıca 1937 yılında yapılan değişiklikle de laiklik ilkesi anayasada yer almıştır.

d. Demokratik Devlet

Demokratik bir rejimin unsurları şunlardır:

- ✓ Siyasal makamların serbest seçimlerle belirlenmesi
- ✓ Seçimlere birden fazla siyasal partinin katılabilmesi
- ✓ Temel hak ve hürriyetlerin tanınmış olması

Serbest seçimler

- ✓ Seçmenlerin hiçbir baskı ve zorlamaya maruz kalmaksızın seçimlere katılabilmeleridir.
- ✓ 1982 Anayasası'nın 1987 değişikliği ile serbest oya biz-

TEMEL HAK VE ÖDEVLER

I. TEMEL HAK VE ÖDEVLER

- ✓ 1982 Anayasası; herkesin **kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilemez, vazgeçilemez** temel hak ve hürriyetlere sahip olduğunu kabul etmiştir.

1. Temel Hak ve Hürriyetlerin Sınırlandırılması

- ✓ Temel hak ve hürriyetler, **özlerine dokunulmaksızın yalnızca anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak** ancak **kanunla** sınırlanabilir. Bu sınırlamalar anayasanın **sözüne, ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik cumhuriyetin gereklerine, ölçülülük ilkesine** aykırı olamaz.
- ✓ Yabancılar için temel hak ve hürriyetler milletlerarası hukuka uygun olarak **kanun** ile sınırlanabilir.

Temel hak ve hürriyetlerin olağan dönemdeki sınırlandırılmasının sınırları şunlardır:

- ✓ Genel maddelerle sınırlandırma yapılamaz.
- ✓ Sınırlamalar hakkın özünü yok edecek biçimde olamaz.
- ✓ Sınırlamalar anayasanın sözüne ve ruhuna uygun olmak zorundadır.
- ✓ Sınırlamalar demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olamaz.
- ✓ Sınırlamalar laik cumhuriyetin gereklerine aykırı olamaz.
- ✓ Sınırlamalar ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.
- ✓ Sınırlamalar ancak kanunla yapılır.

2. Temel Hakların Kötüye Kullanılamaması

- ✓ Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerden hiçbirisi Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmayı ve insan haklarına dayanan demokratik ve laik Cumhuriyeti ortadan kaldırmayı amaçlayan faaliyetler biçiminde kullanılamaz. Temel hak ve hürriyetler, temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmak amacıyla kullanılamaz.

3. Temel Hak ve Hürriyetlerin Durdurulması:

- ✓ Anayasanın 15. maddesine göre, olağanüstü dönemlerde temel hak ve hürriyetler askıya alınabilecek ve anayasada yer alan güvencelere aykırı tedbirler alınabilecektir.
 - **Savaş,**
 - **Seferberlik,**
 - **Olağanüstü hâl** durumlarında milletlerarası hukuktan doğan yükümlülükler ihlal edilmemek kaydıyla, durumun gerektirdiği ölçüde temel hak ve hürriyetlerin bir kısmının kısmen veya tamamen durdurulmasına ve anayasada yer alan güvencelere aykırı tedbirler alınmasına yer verilmiştir.
- ✓ **Savaş, Seferberlik ve Olağanüstü Hâllerde Dahi Dokunulamayacak Temel Hak ve Hürriyetler (Çekirdek Haklar)**
- ✓ Savaş hukukuna uygun fiiller sonucu meydana gelen ölümler dışında; kimsenin yaşama hakkı alınamaz, kişinin maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne dokunulamaz.

- ✓ Kimse din, vicdan, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz ve bunlardan dolayı suçlanamaz.
- ✓ Suç ve cezalar geriye yürütülemez.
- ✓ Suçluluğu mahkemelerce saptanıncaya kadar kimse suçlu sayılamaz (masumiyet karinesi).

II. KİŞİNİN HAKLARI VE ÖDEVLERİ (NEGATİF STATÜ HAKLARI)

- ✓ Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı
- ✓ Zorla çalıştırılma yasağı
- ✓ Kişi hürriyeti ve güvenliği
- ✓ Özel hayatın gizliliği
- ✓ Konut dokunulmazlığı
- ✓ Haberleşme hürriyeti
- ✓ Yerleşme ve seyahat hürriyeti
- ✓ Din ve vicdan hürriyeti
- ✓ Düşünce ve kanaat hürriyeti
- ✓ Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti
- ✓ Bilim ve sanat hürriyeti
- ✓ Basın hürriyeti
- ✓ Süreli ve süresiz yayın hakkı
- ✓ Basın araçlarının korunması
- ✓ Kamu tüzel kişilerinin elindeki basın dışı kitle haberleşme araçlarından yararlanma hakkı
- ✓ Düzeltme ve cevap hakkı
- ✓ Dernek kurma hürriyeti
- ✓ Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı
- ✓ Mülkiyet hakkı
- ✓ Hak arama hürriyeti
- ✓ Kanuni hâkim güvencesi
- ✓ Suç ve cezalara ilişkin ilkeler
- ✓ İspat hakkı
- ✓ Temel hak ve hürriyetlerin korunması

Koruyucu haklar, diğer adıyla negatif statü hakları kişiyi devlete karşı koruyan, devletin kişiye karşı alanını sınırlayan haklardır.

Not

◆ Kişinin Dokunulmazlığı, Maddi ve Manevi Varlığı

- ✓ Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.
- ◆ **Kişi Hürriyeti ve Güvenliği**
- ✓ Herkes, kişi hürriyeti ve güvenliğine sahiptir.
- ✓ Yakalanan veya tutuklanan kişi, tutulma yerine en yakın mahkemeye gönderilmesi için gerekli süre hariç en geç **48 saat** ve toplu olarak işlenen suçlarda en çok **4 gün** içinde hâkim önüne çıkarılır. Kimse, bu süreler geçtikten sonra hâkim kararı olmaksızın hürriyetinden yoksun bırakılamaz. Bu süreler olağanüstü hâl ve savaş hâllerinde uzatılabilir.

YASAMA

I. YASAMA ORGANI

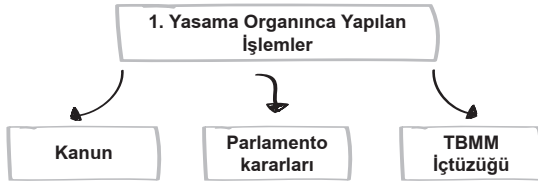
Yasama yetkisi; Meclisin kanun yapma ve karar alma yetkisidir. Yasama yetkisi Türk milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindir ve bu yetki devredilemez.

Yasama Yetkisinin Genelliği: Anayasaya aykırı olmamak kaydıyla her konunun TBMM tarafından dilediği kadar ayrıntılı düzenlenebilmesidir.

Yasama Yetkisinin Asliliği (İlk Elliği): Meclisin bir konuyu doğrudan doğruya, araya başka bir işlem girmeksizin düzenleyebilmesi demektir. Diğer bir deyişle TBMM'nin daha önce düzenlenmemiş bir konuyu ilk elden kanunla düzenleyebilmesidir.

Yasama Yetkisinin Devredilmezliği: Kanun adı altında veya bu adı taşımasa bile kanunla eşdeğerde ya da kanun gücüne sahip hukuki işlemler yapma yetkisinin yasama organında olduğu ve bunun devredilemeyeceğidir.

Yasamanın Sürekliliği: Yasama yetkisinin sürekliliği, bu yetkinin hiçbir şekilde kesintiye uğratılmamasıdır. TBMM'nin her zaman kanun çıkarabilmesidir.

A. Kanun

Anayasaya göre, kanun yapmak yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisine aittir. Kanunlar cumhurbaşkanınca Resmî Gazete'de yayımlanırlar ve Anayasa Mahkemesinin denetimine tabidirler. **Genel, soyut, kişilik dışılık ve süreklilik** özelliklerine sahip olan yasama işlemlerine kanun denir.

Kanunların teklif edilmesi ve görüşülmesi

- ✓ Anayasanın 88. maddesine göre, kanun teklif etmeye **milletvekilleri (bir veya birden çok milletvekili)** yetkilidir.

Tek bir milletvekili dahi meclise kanun teklifi sunabilir. 2017 Anayasa değişikliği ile kanun tasarıları kaldırılmıştır. Bütçe ve kesin hesap kanunu teklifini ise Cumhurbaşkanı yapar.

- ✓ Kanun tekliflerinin kabulü için genel ve özel af kanunu hariç toplantıya katılanların salt çoğunluğunun kabulü (basit çoğunluk) yeterlidir (151).

Genel ve özel af kanunu meclisin nitelikli çoğunlukla (3/5'i-360) çıkarabildiği tek kanundur. Anayasaya göre, orman suçları genel ve özel af kapsamı dışındadır.

Not

- ✓ Kanun teklifi reddedilirse **1 tam yıl** geçmeden tekrar meclis gündemine getirilemez ve bir yasama döneminde kanunlaşamayan teklifler **kadük** olur.

Kanunların Cumhurbaşkanınca Yayımlanması

- ✓ Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul edilen kanunları **15 gün** içinde **yayımlar**.
- ✓ Yayımlanmasını kısmen veya tamamen uygun bulmadığı kanunları, bir daha görüşülmek üzere, bu hususta gösterdiği gerekçe ile birlikte aynı süre içinde, Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderir. **Ancak bütçe kanunu veto edilemez.**
- ✓ Türkiye Büyük Millet Meclisi, geri gönderilen kanunu **üye tamsayısının salt çoğunluğu ile aynen kabul ederse**, kanun cumhurbaşkanınca yayımlanır; Meclis, geri gönderilen kanunda yeni bir değişiklik yaparsa, cumhurbaşkanı değiştirilen kanunu tekrar meclise geri gönderebilir. (2017 Değişikliği)
- ✓ Kanunları yayımlamak **cumhurbaşkanının** görevidir.

Kanun tekliflerinin Meclis genel kurulunda görüşülebilmesi için TBMM üye tamsayısının 1/3'ünün (200) hazır olması gerekir.

Not